

Kunnskapsdepartementet
postmottak@dep.kd

HR-avdelingen

Vår referanse:	Vår dato:
2008/239	31.10.2013
Deres referanse:	Deres dato:

Endringer i universitets -og høyskoleloven - høringssvar fra NHH

Kunnskapsdepartementet har sendt ut forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven(univl) på høring. Høringsfristen er 1. november 2013.

Høringen omfatter 21 punkter som Kunnskapsdepartementet ønsker å få tilbakemelding på.

De fleste forslagene vil berøre NHH sin virksomhet, men i dette høringssvaret er det de endringene man vurderer som mest relevante for studieprogrammene og studentene som er trukket fram.

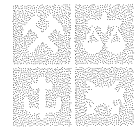
NHH har kommentarer knyttet til følgende paragrafer i univl.:

§ 3-4. Generell godkjenning

Det virker rimelig å legge avgjørende vekt på at tredjepart skal få en korrekt angivelse av søkers utdanning. Dersom dette best oppnås ved at NOKUTs vurdering av de faktiske forhold ikke kan påklages, bør forslaget til endring støttes.

Utdanningsutvalget til UHR har imidlertid påpekt at bruken av ordet «faglige» i «NOKUTs faglige vurdering...» kan virke forvirrende og bør revurderes, siden NOKUT gir generell godkjenning og institusjonene gir faglig godkjenning.

§ 4-5. Rett til fødselspermisjon

Forslaget til endring gir studenter som venter barn rett til utsatt eksamen, hvis eksamensdato er i perioden tre uker før termin og tre uker etter fødsel. Endringen støttes. Dette innebærer at NHH må endre vår eksamensforskrift slik at den blir i samsvar med dette.

§ 4-7. Annullering av eksamen eller prøve/ § 4-8. Utestenging og bortvisning

Vår praksis i avgjørelser om annullering, utestenging og bortvisning er i samsvar med foreslått endring i og med at disse vedtakene fattes av vår klagenemnd. Forslaget støttes.

(1b) Vår fortolkning av fusk er i samsvar med KDs; at det kan foreligge fusk også i situasjoner der eksamensoppgavene ennå ikke er delt ut. Forslaget til presisering støttes.

(3) KD skriver at utdanningsinstitusjonene ved flere tilfeller har vært nødt til å håndtere studenter som har medvirket til fusk. Dette gjelder også oss. Vi støtter at hjemmelen for å sanksjonere medvirkning til fusk tas inn igjen i loven. Den ble ved en feil utelatt i en tidligere revidering.

(5) Vi opplyser alltid studenter som er mistenkt for fusk om retten til å la seg bistå av advokat. Noen få har benyttet seg av dette, og høyskolen har dekket utgiftene. KD mener at det offentlige skal dekke rimelige og nødvendige utgifter, og det synes rimelig at nærmere regler for dette presiseres.

§ 4-8, sjettede ledd – tvungen avslutning av doktorgradsutdanningen

Høringsnotatet peker på at mislighold av § 4-8 sjettede ledd vil få konsekvenser for doktorgradsstudentens studierett. Det synes imidlertid uklart hvilken bevisbyrde som må legges til grunn for at høyskolen skal kunne avslutte doktorgradsutdanningen og videre avslutte ansettelsesforholdet. Det er også uklart om man kan bruke tvungen avslutning av doktorgradsstudiet med bakgrunn i forskningsetikksloven for mislighold gjort underveis i doktorgradsløpet. Vil for eksempel arbeider i draft form/ikke publiserte arbeider hvor mislighold er avdekket kunne fremlegges som bevis? Siden det er slike typer arbeider som ofte produseres underveis i et doktorgradsløp må statusen til disse avklares.

Høringsnotatet peker på at doktorgradsstudiet først skal avsluttes før man så vurderer konsekvensene for ansettelsesforholdet. Selv om dette skjer i to trinn har en tidligere utredning ved NHH av forholdet mellom studierett og ansettelse i stipendiatstilling, konkludert med at en stipendiat ikke kan miste studierett uten at betingelsene for oppsigelse er oppfylt (se vedlegg nederst på siden) og at disse to prosessene bør kjøres parallelt. Hvis dette er tilfelle må prosedyrer for saksgang avklares.

§ 4-12. Informasjon om vedtak om utestengning og karantene ved opptak

Dagens lov sier både at andre universiteter og høyskoler under loven «kan» (§4-7) og «skal» (§4-8) informeres om vedtak om utestenging og bortvisning. For å få ens praksis og en effektiv og trygg formidling av slike vedtak, har KD tatt initiativ til opprettelsen av et felles register og foreslår en ny paragraf for å regulere dette. Forslaget støttes.

§ 5-2, fjerde ledd. Klage over formelle feil ved eksamen

Institusjonens klagenemnd fatter vedtak om formelle feil som førsteinstans i saker der det kan besluttes at det skal gjennomføres ny eksamen eller ny sensur, også for kandidater som ikke ønsker det. Det framkommer ikke av UH-loven om det er klageadgang på slike vedtak, men det følger av forvaltningsloven, og det er departementet som er klageorgan.

Departementet foreslår at det skal fremgå av lovteksten at det er klageadgang på denne typen vedtak, men anser det ikke som hensiktsmessig at de er klageinstans. KD mener at det er mest hensiktsmessig at institusjonen ved den aktuelle fagavdeling behandler saken i første instans, og klageorgan er institusjonens egen klagenemnd. Dette sikrer raskest behandling, slik at eventuell ny eksamen eller ny sensurering kan gjennomføres relativt kort tid etter eksamen.

NHH finner dette forslaget rimelig og støtter det.

§ 5-3. Klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse

Spørsmålet om hvilken dokumentasjon de nye sensorene skal ha tilgang til ved klagesensur, har vært diskutert i sektoren i mange år. Loven sier ikke noe om hva slags dokumentasjon som skal følge med ved klagesensur, og tillater begge ordningene («blindsensur» og «forvaltningsmodellen»). KD mener nå at det er nødvendig med en endring av loven for å innføre kun én ordning for klagesensur.

NHH har praktisert klagebehandling etter «forvaltningsmodellen». En sak om dette ble behandlet av styret for mange år siden, hvor studentene ønsket «blindsensur». Den gang ble det vedtatt å fortsette med «forvaltningsmodellen», fordi en mente at en klagesensur som var så godt opplyst som mulig, var den beste ordningen.

Utdanningsutvalget til UHR har nylig behandlet saken, og uttalte følgende

«Utdanningsutvalget ser at det er ulike syn i sektoren på hvilken metode for klagesensur som er mest hensiktsmessig, men velger å støtte dette forslaget som vil føre til at vi får samme ordning for hele sektoren. Én ordning for klagesensur vil bidra til likebehandling av studenter.»

Norsk studentorganisasjon (NSO) støtter forslaget, og det gjelder også våre egne studenter, se under. Departementet har tidligere uttalt at en rekke hensyn taler for at klagesensur uten informasjon om det opprinnelige karaktervedtaket, er den beste løsningen for å sikre studentene en ny og uavhengig vurdering av sine eksamensbesvarelser.

Av ovennevnte framgår at forslagene til endring anbefales støttet ut fra et studieadministrativt perspektiv.

Programutvalget for masterutdanningen ved NHH er imidlertid skeptisk til at man fratar undervisningsinstitusjonene anledning til å velge hvilken klagesensur de vil bruke. Man mener institusjonene skal få bestemme selv om de vil bruke «blindsensur» eller «forvaltningsmodellen».

Norsk studentorganisasjon (NSO) har i brev av 17. juni 2013 bedt Kunnskapsdepartementet om å endre regelverket, slik at all klagesensurering gjennomføres uten at sensorene har informasjon om det første karaktervedtaket, såkalt "blind sensur". NSO mener at det er viktig med likebehandling ved klagesensur, og at det er uheldig at praksis ved universiteter og høyskoler ikke er lik. De mener at "blind sensur" sikrer en helt nøytral vurdering og vil forhindre at det oppstår et inntrykk blant studentene om at vurderingene i klagesensuren er påvirket av lojalitet til førstegangssensorene. De viser til en undersøkelse gjennomført av en arbeidsgruppe nedsatt av UHR4, som viste at ved "blind sensur" ble resultatet endret karakter i 34 % av klagesakene, mens ved sensur med informasjon om første karaktervedtak ble resultatet endret karakter i 22,5 % av sakene.

NHHS(Norges handelshøyskoles studentforening) vurderer at det er to relevante momenter i spørsmålet om blindsensur contra forvaltningsmodellen.

1) Bør det være en nasjonal standard for klagebehandling

og

2) Hvis nasjonal standard, skal denne være etter forvaltningslovsmodellen eller såkalt blindsensur.

Problemstilling 1: Nasjonal standard eller autonomi

NHHS ser svakheten i dagens ordning, der institusjonene selv kan velge sensurordning, da dette kan slå feil ut mellom studenter ved ulike institusjoner. Spesielt er dette et problem, dersom den ene sensurordningen viser seg å gi flere oppjusteringer eller nedjusteringer enn den andre ordningen. Samtidig er det allerede en skjevhet i karakterfordelingen mellom skoler, og det viktigste burde være rettferdighet innad på institusjonene.

NHHS ser det derfor som viktigere at institusjonene selv kan velge den sensurordningen de opplever at passer best. Blindsensur forventes å føre til flere klager ettersom det både kreves mindre arbeid å klage, samt at blindsensur oftere fører til ny karakter enn etter forvaltningsloven. En nasjonal standard med blindsensur kan derfor medføre ressursproblemer for flere institusjoner, og i forlengelsen av dette dårligere behandling.

NHHS stiller seg derfor positive til dagens ordning der institusjonene selv velger mellom sensur eller forvaltningsloven eller blindsensur.

Problemstilling 2: Sensur etter forvaltningsloven eller blindsensur

Det er viktig å understreke at denne problemstillingen kun er relevant dersom det fattes vedtak om en nasjonal standard. Fordelen med forvaltningsmodellen er at den gir studentene en mulighet til å selv begrunne hvorfor de opplever sensuren som feilaktig. Terskelen for å klage forventes også å være høyere med forvaltningsloven, noe som har både positive og negative sider. I tillegg sørger det for at sensorene i andre runde kan ta med seg momentene fra første runde, og således få et bredest mulig beslutningsgrunnlag.

Ulempen med forvaltningsmodellen er at den oppfattes som prinsipielt gal. For det første står den i veien for en ny, uavhengig vurdering, og det er fare for at sensorene i andre runde lar seg farge av første sensur. For det andre kan det oppstå lojalitetsproblemer, der sensorene i andre runde vegrer seg for å endre et vedtak fattet av de første sensorene. Forvaltningsloven sikrer at begge sider blir hørt, men siden sensor presumptivt har bedre grunnlag for å skrive en god begrunnelse enn studenten frykter NHHS at sensors begrunnelse tillegges uforholdsmessig mye vekt. Da er det bedre at ingen av parten begrunner sitt standpunkt, og at sensorene som skal fatte det endelige vedtaket gjør dette selvstendig.

NHHS stiller seg derfor positive til blindsensur som nasjonal standard, gitt at det skal innføres en slik nasjonal standard.

§ 6-4. Ansettelse på åremål

Det er svært viktig for NHH å kunne tilby innstegsstillinger/"tenure track"-stillinger. Dette er den typen stilling som tilbys til nyutdannede PhD-kandidater på de fleste universiteter og handelshøgskoler som det er naturlig å sammenligne oss med - både i Skandinavia og ellers i Europa. Flere institutter ved NHH har deltatt i dette viktigste internasjonale jobbmarkedet for juniorkandidater innen finansiell økonomi i mange år, og vi ser at det er en ulempe at vi ikke kan tilby det samme "tenure track"-løpet som våre internasjonale konkurrenter. Dersom forsøksordningen skal utvides før evt vedtak, ønsker vi å delta i forsøksordningen.

I forslaget foreslås to alternativer til utforming av innstegsstillinger. NHH går inn for Alternativ 2. Faglige kriterier er de viktigste kriteriene ved vurdering av fast ansettelse, men også andre kriterier vektlegges, som dyktighet innen undervisning og veiledning, samt hvordan den enkelte bidrar til et aktivt og godt fagmiljø. Vi har gode erfaringer med å evaluere for fast stilling på tilsvarende måte som foreslått i Alternativ 2.

NHH går imot å innføre alternativ 1. Det vil være vanskelig for departementet å kunne sette generelle kompetansekrav som skal gjelde alle fagområder og alle høyskoler og universiteter. For mange høyskoler og universiteter vil det medføre for lave krav til å få fast stilling. Det er dessuten nesten umulig å fastsette generelle krav til hvordan for eksempel undervisningskvalitet skal måles, og til hvordan en kandidat i en innstegsstilling forventes å bidra på arbeidsplassen sin. I tillegg kan publikasjonskravene være svært ulike fra institusjon til institusjon. Selv det å fastsette formelle kompetansekrav som kun gjelder ett institutt eller én institusjon vil være svært utfordrende.

Med vennlig hilsen

Elise Kongsvik
juridisk seniorrådgiver

Vedlegg: Juridisk vurdering av forholdet mellom terminering og oppsigelse for PhD studenter

NOTATUtarbeidet av
Knut Schjervén RoaldVår dato
22.11. 2012
Deres datoVår referanse

Deres referanseTil
Helge Thorbjørnsen
Espen DahleKopi til
Christina Th Brunner**REDEGJØRELSE FOR FORHOLDET MELLOM TERMINERING OG OPPSIGELSE**

NHHs PhD forskrift § 3-6, 3. ledd fastslår at studieretten til en doktorgradsstudent som er ansatt som stipendiat kun kan opphøre dersom vilkårene for oppsigelse i tjenestemannsloven er oppfylt¹. Forskriften følger UHRs standard mal for doktorforskrifter § 13 siste ledd, som fastslår at «avtalen kun kan avsluttes dersom vilkårene i tjenestemannsloven er oppfylt».

Et vedtak om opphør av studierett uten oppsigelse vil innebære at den ansatte stipendiaten må omdisponeres til andre oppgaver. I denne sammenhengen, mener jeg det er avgjørende å legge vekt på at opptak - og rett til å delta i doktorgradsprogrammet var selve forutsetningen for ansettelsen. Når denne forutsetningen er borte, og stipendiaten omdisponeres, mener jeg at det i realiteten foreligger endringsoppsigelse, da det er klart at grunnpreget i stillingen endres vesentlig.

En terminering av studierett uten oppsigelse vil etter dette kunne oppfattes som en ulovlig endringsoppsigelse. En slik oppsigelse vil kunne kjønes ugyldig av en domstol. Ugyldighet gir vedkommende rett til å gjeninntre i stillingen. NHH vil også kunne bli pålagt erstatningsansvar.

Jeg mener etter dette at hovedformålet med bestemmelsen må være å forebygge konsekvensene av et ensidig vedtak om opphør av studierett uten at det er tatt stilling til spørsmål om oppsigelse.

Det er stilt spørsmål til om bestemmelsen i praksis medfører at terskelen for å vurdere terminering av studierett for ansatte stipendiater skjerpes, utover de vilkårene som allerede er beskrevet i PhD forskriftens § 3-6, 1. ledd, med den konsekvens at PDU ikke vil ha effektive virkemidler i forhold til saker hvor spørsmålet om opphør av studierett aktualiseres.

Det er tjenestemannsloven § 9 som er aktuell ved vurdering av oppsigelse av tjenestemenn som har mindre enn fire års sammenhengende tjeneste². Vilkår for oppsigelse etter denne bestemmelsen er at det foreligger «saklig grunn i virksomheten eller tjenestemannens forhold».

Hvorvidt det foreligger saklig grunn for oppsigelse beror på en helhetsvurdering av forhold knyttet til stipendiaten. De grunner som PhD forskriften lister opp som grunnlag for terminering av studierett beror utelukkende på klanderverdige forhold hos doktorgradsstudenten. Terminering av studieretten vil i utgangspunktet være et alvorlig inngrep i studentens rettigheter, og vil derfor ut fra alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper også ha en høy terskel. Med dette som utgangspunkt, mener jeg at vilkår for terminering av studierett i de fleste tilfeller vil sammenfalle med vilkår for oppsigelse med hjemmel i tjenestemannsloven § 9.

I denne sammenhengen kan det også presiseres at stipendiatene er underlagt regler om prøvetid de første seks månedene etter tiltredelse, jf. tjenestemannsloven § 8. I prøvetiden kan stipendiaten sies opp med tre ukers frist, dersom «vedkommende ikke har tilpasset seg arbeidet eller ikke

¹ UiB og UiO har tilsvarende bestemmelser i sine doktorgradsreglement.

² Oppsigelse med hjemmel i tjenestemannsloven § 10 gjelder tjenestemenn med over fire års midlertidig tjeneste. Tjenestemannsloven § 15 gir hjemmel for avskjed. Jeg mener vurdering av disse bestemmelsene faller utenfor formålet med dette notatet.

tilfredsstillende rimelige krav til dyktighet eller pålitelighet». I denne vurderingen vil det være avgjørende om vedkommende har fått tilstrekkelig veiledning. Avgjørende er om vedkommende tilfredsstillende alminnelige normer innenfor yrket³⁴. Vilkår for oppsigelse i prøvetiden jf. tjenestemannsloven § 8 har med andre ord en lavere terskel enn vilkår for oppsigelse jf. § 9.

Min vurdering er etter dette at PhD forskriftens krav i forhold til tjenestemannsloven i utgangspunktet ikke bør være et hinder for å iverksette sak om terminering av studierett. Når vilkår for terminering og oppsigelse skal vurderes parallelt, er det imidlertid klart at det stilles store krav til den prosessen som skal gjennomføres. Avgjørende vil ofte være at studenten har fått nødvendig og forsvarlig oppfølging, og at avvik og håndtering av disse er dokumentert. Dette gjelder både i forhold til spørsmål om terminering av studierett og spørsmålet om oppsigelse. Jeg mener det kan være mye å hente på å se prosessene i sammenheng. Dette gjelder for eksempel innhenting og vurdering av dokumentasjon, vurdering av om vilkårene er oppfylt, og utarbeidelse av saksfremlegg.

For å sikre en forsvarlig og effektiv prosessen, er mitt råd at HR avdelingens jurist involveres fra start.

---

³ Kommentar til bestemmelsen i Gyldendal rettsdata.

⁴ I prøvetiden kan tjenestemannen også sies opp med tre ukers frist, dersom han er «tilsatt med plikt til å gjennomgå bestemt opplæring... hvis opplæringen ikke er fullført på en tilfredsstillende måte». Denne bestemmelsen gjelder imidlertid «kun tjenestemann som er tilsatt med plikt til å gjennomgå en nærmere bestemt og tradisjonell etatsopplæring»⁴. Jeg kan derfor ikke se at den kommer til anvendelse ovenfor stipendiater ved NHH.